

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพการดำเนินงานของสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในจังหวัดขอนแก่น

5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

5.2 วิธีดำเนินการวิจัย

5.3 สรุปผลการวิจัย

5.4 อภิปรายผล

5.5 ข้อเสนอแนะ

ดังรายละเอียดต่อไปนี้

5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1) เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานของสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในจังหวัดขอนแก่นใน 6 ด้าน ดังนี้

(1) งานบริหารทั่วไป

(2) งานวิชาการ

(3) งานธุรการ

(4) งานปกครอง

(5) งานบริการ

(6) งานโรงเรียนกับชุมชน

2) เพื่อศึกษาปัญหาและความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดทั้งการเข้าเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาของสาขาโรงเรียนตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา

3) เพื่อศึกษาปัญหาและความคิดเห็นของกรรมการสภาตำบลต่อการจัดตั้งสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษาตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา

5.2 วิธีดำเนินการวิจัย

5.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัย ประกอบด้วย (1) บุคลากรในโรงเรียน จำนวน 161 คน (2) นักเรียน จำนวน 2,675 คน และ (3) กรรมการสภาตำบล จำนวน 645 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 3,481 คน

กลุ่มตัวอย่าง บุคลากรในโรงเรียนทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 161 คน สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนจำนวน 338 คน และคณะกรรมการสภาตำบล 242 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple random sampling) รวมเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 741 คน

5.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 3 ชุด สำหรับกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม แบบสอบถามที่สร้างขึ้นนี้ได้รับการตรวจสอบความตรง (Validity) ทั้งความตรงเชิงเนื้อหา และความตรงเชิงโครงสร้าง โดยผู้เชี่ยวชาญและนำไปทดลองใช้เพื่อหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถามในแต่ละชุด ความเที่ยง (Reliability) ของเครื่องมือสำหรับสอบถามกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่มคือบุคลากรในโรงเรียน นักเรียน และกรรมการสภาตำบล มีสัมประสิทธิ์ของความเที่ยงเป็น 0.92, 0.86 และ 0.79 ตามลำดับ

5.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการสามัญศึกษาจังหวัดขอนแก่น ผู้บริหารโรงเรียนที่เลี้ยง และผู้ประสานงานสาขาโรงเรียน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนทั้งสิ้น จำนวน 710 ชุด คิดเป็นร้อยละ 95.82

5.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS และใช้ค่าสถิติในการ

วิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลผลข้อมูลจะแปลผลตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

5.3 สรุปผลการวิจัย

5.3.1 สภาพความพร้อมในการจัดตั้งสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นตามโครงการ

ขยายโอกาสทางการศึกษา บุคลากรในโรงเรียนเห็นว่า

การเตรียมการจัดตั้งสาขาโรงเรียนควรใช้ระยะเวลาเตรียมการมากกว่า 6 เดือน คิดเป็นร้อยละ 69.43 ควรได้รับความเห็นชอบจากกรรมการสภาตำบล และคำนึงถึงความต้องการของชุมชนนั้น ๆ ด้วย สำหรับการประชาสัมพันธ์การจัดตั้งสาขาโรงเรียนควรใช้หลาย ๆ วิธี และวิธีที่ได้ผลมากที่สุด คือ การประชุมชี้แจงกับชาวบ้านอย่างเป็นทางการ ผู้บริหารโรงเรียนที่เล็งมีความสำคัญมากที่สุดในการจัดตั้งสาขาโรงเรียน ครูที่จะไปปฏิบัติหน้าที่ช่วยสอนควรมีความถนัดในการสอนทั้งวิชาสามัญและวิชาชีพ โรงเรียนที่เล็งต้องให้ความช่วยเหลือในด้านการจัดหาพัสดุครุภัณฑ์สำนักงาน และทำการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานของสาขาโรงเรียน ชุมชนและประชาชนทั่วไป ควรเป็นแหล่งการเงินสนับสนุนสาขาโรงเรียน รวมทั้งทางด้านแรงงาน ทุนการศึกษา และในปัจจุบันชุมชนให้การสนับสนุนทางด้านแรงงานเป็นส่วนใหญ่ หน่วยงานที่เหมาะสมในการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 61.01 ของบุคลากรในโรงเรียน มีความเห็นว่ากรมสามัญศึกษามีความเหมาะสมมากที่สุดกว่าหน่วยงานอื่น

5.3.2 สภาพการดำเนินงานสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษา

บุคลากรในโรงเรียน เห็นว่า สภาพการดำเนินงานสาขาโรงเรียนอยู่ในระดับมาก 5 ด้าน คือ (1) ด้านงานบริหารทั่วไป (2) ด้านงานวิชาการ (3) ด้านการปกครองนักเรียน (4) ด้านงานบริการ และ (5) ด้านงานโรงเรียนกับชุมชน ส่วนในด้านงานธุรการ มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง

5.3.3 ปัญหาการดำเนินงานสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษา

บุคลากรในโรงเรียนเห็นว่า ปัญหาการดำเนินงานสาขาโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง 5 ด้าน คือ (1) ด้านงานบริหารทั่วไป (2) ด้านงานธุรการ (3) ด้านงานวิชา

การ (4) ด้านงานบริการ และ (5) ด้านงานโรงเรียนกับชุมชน สำหรับด้านงานปกครอง นักเรียนนั้นบุคลากรในสาขาโรงเรียน เห็นว่ามีปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย

5.3.4 ปัญหาการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนของนักเรียน

นักเรียนที่ตอบแบบสอบถามเห็นว่าปัญหาในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนตามความคิดเห็น มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยเป็นส่วนใหญ่ นอกจากการขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์การเรียนเท่านั้นอยู่ในระดับปานกลาง

5.3.5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนต่อที่สาขาโรงเรียนของนักเรียน

ในสภาพปัจจุบัน เด็กไทยควรเรียนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และรัฐบาลควรบังคับให้นักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เข้าเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เหตุผลที่นักเรียนเข้าเรียนในสาขาโรงเรียนก็เพราะนักเรียนสมัครใจมาเรียน และผู้ปกครองสนับสนุน วิธีการเรียนการสอนควรให้เรียนที่โรงเรียนมากกว่าเรียนที่บ้าน หรือเรียนด้วยตนเอง และเมื่อเรียนจบมัธยมศึกษาปีที่ 3 แล้ว ส่วนใหญ่มีความต้องการเรียนต่อในชั้นที่สูงขึ้นไป

5.3.6 ปัญหาในการจัดตั้งสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคิดเห็นของกรรมการสภาตำบล

สภาพปัญหาในการจัดตั้งอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การขอความช่วยเหลือด้านทุนการศึกษา, อาหารกลางวันและวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ สาขาโรงเรียนมัธยมศึกษาที่จัดตั้งใกล้กับโรงเรียนประถมศึกษาที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษา และการหมุนเวียนครู-อาจารย์มาสอนที่สาขาโรงเรียน ส่วนปัญหาที่อยู่ในระดับน้อย ได้แก่ การติดต่อประสานงานกับชุมชนที่ตั้งสาขาโรงเรียนและความร่วมมือของกรรมการสภาตำบล

5.3.7 ความคิดเห็นของกรรมการสภาตำบลที่มีต่อการจัดตั้งสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษา

กรรมการสภาตำบลส่วนใหญ่ทราบเรื่องการจัดตั้งสาขาโรงเรียน โดยวิธีการประชุมชี้แจงของสาขาโรงเรียน เห็นด้วยกับการที่โรงเรียนประถมศึกษาจะจัดการสอนชั้น ม.1 ถึง ม.3 ควรให้ปรับปรุงสาขาโรงเรียนในตำบลให้เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งใหม่ ควรเปิดสอนเป็นการศึกษาภาคบังคับ หน่วยงานที่เหมาะสมในการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาควรเป็นสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพ.ช.) กับกรมสามัญศึกษา

5.4 อภิปรายผล

5.4.1 สภาพความพร้อมในการจัดตั้งสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษา

โรงเรียนพี่เลี้ยงควรได้มีการเตรียมการล่วงหน้าทั้งทางด้านการประชาสัมพันธ์ การสำรวจความต้องการของชุมชน การจัดหาครูผู้สอนที่มีความชำนาญทั้งทางด้านวิชาสามัญ และวิชาชีพ การสนับสนุนวัสดุครุภัณฑ์ งบประมาณ รวมไปถึงการนิเทศติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน โรงเรียนพี่เลี้ยงและสาขาโรงเรียน ควรทำความเข้าใจกับกรรมการ สภาตำบลเพื่อขอความเห็นชอบในการจัดตั้ง และขอความสนับสนุนด้านต่าง ๆ จากชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของชัยยศ ภูหนองโอง (2535) ที่ว่าโรงเรียนในโครงการ ขยายโอกาสควรมีความพร้อมในด้านบุคลากร อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ การคัดเลือกครู เข้าทำการสอนตามความถนัดและตรงกับวิชาเอก นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงประชาชนในท้องถิ่นให้ความช่วยเหลือสนับสนุน โรงเรียนพี่เลี้ยงและกลุ่มโรงเรียนพี่เลี้ยงวัสดุครุภัณฑ์ การจัดทำเอกสาร แผนการสอนและการจัดทำข้อทดสอบ ตลอดจนการนิเทศติดตามผลเยี่ยมเยียนให้กำลังใจนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของนพดล สมศิลป์ (2535) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการประเมินการดำเนินงานของสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม พบว่าโครงการสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษาเหมาะสมมาก และได้รับความร่วมมือจากหลายหน่วยงาน ได้แก่ โรงเรียนพี่เลี้ยง โรงเรียนประถมศึกษา สภาตำบล สาขาโรงเรียนมัศึกษามีความพร้อมในจำนวนครู จำนวนนักเรียน อุปกรณ์และสถานที่

5.4.2 สภาพการดำเนินงานสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษา

ในด้านการดำเนินงานสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษา จะมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากเกือบทุกด้าน ยกเว้นด้านงานธุรการ มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า เป็นเรื่องของการจัดทำแผนงานธุรการ และแบบฟอร์มต่าง ๆ ของทางราชการเพื่อบริการแก่บุคลากร เนื่องจากเป็นสาขาโรงเรียน และบุคลากรผู้ปฏิบัติหน้าที่ยังมีไม่มากนัก และก็ต้องรับผิดชอบการปฏิบัติงานที่โรงเรียนพี่เลี้ยงอีกด้วย งานทางด้านธุรการส่วนใหญ่จึงยังคงอยู่ที่โรงเรียนพี่เลี้ยงมากกว่า

สำหรับการดำเนินงานสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษาในด้านต่าง ๆ ที่อยู่ในระดับมาก นั้น เป็นผลเนื่องมาจากสภาพความพร้อมในการจัดตั้งสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษาของโรงเรียนพี่

เลี้ยง เช่น มีการเตรียมการล่วงหน้านานพอสมควร การประชาสัมพันธ์ ความร่วมมือกับ กรรมการสภาตำบล ประชาชนเห็นความสำคัญของการศึกษา และได้การสนับสนุนร่วมแรง ร่วมใจกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิยม รอดเนียม (2530) เรื่องความต้องการของ ประชาชนในการรับบริการชุมชนและการให้การสนับสนุนโรงเรียนมัธยมศึกษา ศึกษาเฉพาะ กรณีจังหวัดสระเกษ พบว่า ประชาชนมีความต้องการทางด้านการศึกษาค่อนข้างมาก ไม่ ว่าจะเป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้านและพ่อปกครองนักเรียน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นพดล สมศิลป์ (2535) ยังได้เน้นถึงสาขาโรงเรียนมัธยมในจังหวัดมหาสารคามที่มีความ พร้อมในจำนวนครู นักเรียน อุปกรณ์และสถานที่และได้รับความร่วมมือจากผู้ร่วมโครงการ ได้แก่ โรงเรียนพี่เลี้ยง โรงเรียนประถมศึกษาและสภาตำบล การดำเนินงานสาขา โรงเรียนจึง เป็นไปได้ด้วยดี

5.4.3 ปัญหาการดำเนินงานสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษา

การดำเนินงานสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษาในด้านต่าง ๆ พบกับปัญหาอุปสรรคใน การดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านงานปกครองนักเรียน มี ปัญหาในการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย สอดคล้องกับผลงานวิจัยของเขตการศึกษา 4 (2529) พบว่า อุปสรรคที่เกิดจากปัญหาของตัวนักเรียนเองค่อนข้างน้อย เนื่องจากนักเรียน มีความต้องการที่จะ เรียนต่อให้สูงขึ้น ตรงข้ามกับสมพงษ์ พลสูงเนิน (2531) ที่ได้ผลการ วิจัยว่า กรมสามัญศึกษาไม่สามารถจัดสรรอัตรากำลังครูอาจารย์ให้ตรงตามที่โรงเรียนต้องการ ขาดแคลนงบประมาณการจัดหาวัสดุอุปกรณ์การศึกษาล้าช้าและไม่เพียงพอ และผลการ วิจัยของบรรจบ คำคุณ (2532) พบว่า ครูอาจารย์ไม่เข้าใจโครงการและไม่เข้าใจบทบาท หน้าที่ในการทำงาน การทำแผนงานและแผนปฏิบัติการ และในขณะเดียวกันก็ยังสอดคล้อง กับผลงานวิจัยของนพดล สมศิลป์ (2535) พบว่า ปัญหาในการดำเนินงานสาขาโรงเรียน มัธยมศึกษาอยู่ในระดับน้อย และปัญหาในการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง

โรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนมากได้มีการประเมินความพร้อมของโรงเรียนในการให้ บริการทางการศึกษาอยู่ตลอดเวลา มีการวางแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการเพื่อรองรับการ ขยายตัวของจำนวนนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และต้องการเข้าศึกษาต่อในระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 ดังนั้นเมื่อสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดขอนแก่น ได้ดำเนินการโครงการ

ขยายโอกาสทางการศึกษา โดยจัดตั้งสาขาโรงเรียน จึงมีความพร้อมอยู่แล้ว เพียงแต่ว่า จะดำเนินการเมื่อไร และที่ไหนเท่านั้น ปัญหาต่าง ๆ จึงมีไม่มากเท่าที่ควร แต่เป็นเพียง การเริ่มต้นเท่านั้นในอนาคตยังตอบไม่ได้ เพราะ เมื่อจำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้น วัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณที่ต้องใช้ก็จะต้องเพิ่มขึ้น อาคารสถานที่ การเรียนการสอน และการฝึก อาชีพ จะเป็นปัญหาในระยะยาว ซึ่งผู้บริหารสาขาโรงเรียนจะต้องมองภาพในอนาคตให้ชัดเจน ร่วมมือประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และองค์กรในระดับท้องถิ่นเพื่อร่วมกัน ศึกษาหาแนวทางในการรองรับปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต

5.4.4 สภาพปัญหาของนักเรียนในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนในสาขาโรงเรียน

นักเรียนส่วนใหญ่จะไม่ค่อยมีปัญหาในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนใน สาขาโรงเรียนส่วนมากปัญหาอยู่ในระดับน้อย ยกเว้นในเรื่องการขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ การเรียนการสอน อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนพดล สมศิลป์ (2535) พบว่าปัญหาอื่น ๆ ของนักเรียนก็อยู่ในระดับน้อย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการปรับตัวให้เข้ากับ เพื่อน ความเหมาะสมของห้องเรียน การเรียนการสอน การทำงานบ้าน สิ่งเหล่านี้เป็นตัว บังชี้ให้เห็นว่า นักเรียนที่เข้าเรียนส่วนมาก มีความตั้งใจจะเข้าเรียนต่ออยู่แล้ว ประกอบ กับผู้ปกครองให้การสนับสนุน รวมไปถึงความพร้อมของโรงเรียนที่เลี้ยงในการจัดหาบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ และชุมชนให้ความสนับสนุนอีกด้านหนึ่งด้วย

ในปัจจุบันหลายฝ่ายในสังคมไทย มองเห็นความสำคัญของการศึกษามากขึ้นกว่าใน อดีตที่ผ่านมา โดยเฉพาะผู้ปกครองนักเรียนซึ่งเป็นบุคคลสำคัญในการตัดสินใจที่จะส่งบุตร หลานเข้าศึกษาต่อหรือไม่ แต่เดิมนั้นมักจะอ้างถึงภาวะเศรษฐกิจของครอบครัวและความ ต้องการกำลังแรงงานในครัวเรือน เมื่อรัฐบาลเข้ามารับภาระในด้านการศึกษามากขึ้น เช่น ค่าใช้จ่ายในการเรียน เสื้อผ้า ค่าอาหารกลางวัน รวมไปถึงการฝึกหัดอาชีพให้ ทำ ให้ผู้ปกครองเริ่มมองเห็นอนาคตของบุตรหลานที่จะได้รับความรู้ และการประกอบอาชีพที่ดี ขึ้น ส่วนของนักเรียนก็มีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะศึกษาต่อเนื่องจากงานที่รับผิดชอบใน ครัวเรือนหนักเกินกำลังของตน และการเข้าเรียนต่อก็เป็นหนทางที่จะทำให้อัตนเองได้ ประกอบอาชีพที่ดีขึ้น มีรายได้ที่ดีขึ้น แม้ว่าจะระยะเวลาในการเรียนจะเพิ่มขึ้น แต่ได้รับการ ช่วยเหลือจากทางรัฐบาลและชุมชน ก็ช่วยผ่อนปรนความเดือดร้อนไปได้

5.4.5 ความคิดเห็นการเรียนต่อที่สาขาโรงเรียน

นักเรียนในสาขาโรงเรียน เห็นว่ารัฐบาลควรบังคับให้นักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เข้าเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และสาเหตุเข้าเรียนในสาขาโรงเรียนก็ด้วยความสมัครใจ โดยผู้ปกครองให้การสนับสนุน เพราะเห็นแก่อนาคตของตนเองในภายหน้าว่าจะต้องมีความรู้และมีรายได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2535) พบว่าในส่วนของเด็กนักเรียนที่เรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ส่วนใหญ่เกินกว่าครึ่งหนึ่งต้องช่วยผู้ปกครองทำงานหารายได้ช่วยเหลือครอบครัว ไม่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนต่อ และเกินกว่าครึ่งต้องการเรียนวิชาสามัญ มีเพียงหนึ่งในสามต้องการเรียนวิชาชีพ นักเรียนทั้งหมดมีความตั้งใจและมั่นใจว่าจะเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

5.4.6 ปัญหาการจัดตั้งสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษา

กรรมการสภาตำบลมีความเห็นว่าปัญหาในการจัดตั้งสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่ากรรมการสภาตำบลมีความพึงพอใจในการจัดตั้งสาขาโรงเรียน ดังจะเห็นได้ว่า ปัญหาในเรื่องความร่วมมือระหว่างกรรมการสภาตำบลกับการจัดตั้งสาขาโรงเรียน ที่ตั้งสาขาโรงเรียน การประสานงานระหว่างครูกับชุมชน มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ผู้บริหารโรงเรียนที่เลี้ยง มีการประสานงานกับกรรมการสภาตำบลก่อนการจัดตั้งสาขาโรงเรียน และทำความเข้าใจถึงความสำคัญของการขยายโอกาสทางการศึกษาให้สภาตำบลและชุมชนได้รับทราบ ปัญหาต่าง ๆ จึงไม่มากซึ่งตรงข้ามกับผลงานวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2535) ได้กล่าวถึงการดำเนินงานขยายโอกาสของโรงเรียนมัธยมศึกษาของกรมสามัญศึกษา ว่ามีการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัด โรงเรียนประถมศึกษาและสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด เป็นต้น และภายนอกกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นต้น จำนวนโรงเรียนในโครงการเกือบครึ่งหนึ่งมีปัญหาอุปสรรคในการประสานงาน โดยปัญหาส่วนใหญ่ ได้แก่ ไม่ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานอื่น ๆ เท่าที่ควร และการติดต่อสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานอื่น ๆ มีความล่าช้า

5.4.7 ความคิดเห็นต่อการจัดตั้งสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษา

กรรมการสภาตำบลส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในท้องถิ่นของตนเอง โดยให้หน่วยงานสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กับกรมสามัญศึกษาเป็นผู้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนในวิชาสามัญและวิชาชีพ และให้การสนับสนุนช่วยเหลือในทุกด้านแก่สาขาโรงเรียน สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2535) ได้ให้ความเห็นว่า องค์การของประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ สภาตำบล กลุ่มแม่บ้าน/กลุ่มสตรี คณะกรรมการหมู่บ้าน เป็นต้น และการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นอีกด้วย

ในการจัดตั้งสาขาโรงเรียน ผู้บริหารทุกระดับควรคำนึงถึงความต้องการของชุมชนเสียก่อน นอกเหนือไปจากการประชาสัมพันธ์ทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ การจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน จะทำให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ให้การสนับสนุนทั้งทางด้านการส่งบุตรหลานเข้าเรียนต่อ วัสดุอุปกรณ์ แรงงาน ตลอดจนทุนการศึกษา นอกจากสิ่งนี้ที่ชุมชนมุ่งหวังทางการศึกษาก็คือ การจัดตั้งสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษาในชุมชน ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องจัดทำแผนพัฒนาระยะยาว เพื่อยกระดับสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษาให้เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาอย่างถาวรต่อไป

5.5 ข้อเสนอแนะ

5.5.1 ข้อเสนอแนะสำหรับกระทรวงศึกษาธิการและกรมสามัญศึกษา

1) การจัดตั้งสาขาโรงเรียนควรพิจารณาถึงความต้องการของชุมชนเป็นหลักมากกว่าความพร้อมของโรงเรียนเพียงอย่างเดียว นอกจากนี้แล้วควรให้องค์กรท้องถิ่นมีส่วนร่วมในโครงการเพื่อให้เกิดความรู้สึกการเป็นเจ้าของ เกิดความรักและห่วงใยให้การสนับสนุนทั้งด้านการแสดงความคิดเห็น ด้านแรงงาน และเงินทุนต่าง ๆ

2) ควรวางแผนทางปฏิบัติอย่างชัดเจน เพื่อให้เกิดการประสานงานและความร่วมมือระหว่างหน่วยงานหรือองค์กรทางการศึกษาต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด คณะกรรมการสภาตำบล/กรรมการหมู่บ้าน เพื่อให้การพัฒนาการเรียน

การสอนของโครงการขยายการศึกษา เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3) ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อความจำเป็นและทันต่อการใช้จ่าย ตลอดจนการมอบอำนาจในการใช้จ่ายให้กับสาขาโรงเรียนโดยตรง เพื่อให้เกิดความคล่องตัว และเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนอย่างแท้จริง

5.5.2 ข้อเสนอแนะสำหรับสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด และสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด

1) ควรมีการวางแผนการจัดการศึกษา และการบริหารงานร่วมกันในระดับจังหวัด โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วม เช่น โรงเรียนพี่เลี้ยง โรงเรียนประถมศึกษา การศึกษานอกโรงเรียน กรรมการสภาตำบล/หมู่บ้าน เป็นต้น เพื่อช่วยเหลือและพัฒนาโรงเรียนในโครงการให้ดำเนินการบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

2) การติดตามนิเทศเพื่อช่วยเหลือโรงเรียน ควรเน้นการนิเทศทางวิชาการเป็นหลักทั้งทางด้านเทคนิค และกระบวนการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการวัดและประเมินผล

3) ควรมีการเฉลี่ยอัตรากำลังครูในจังหวัดมาช่วยเหลือโรงเรียนสาขาที่อัตรากำลังขาดแคลน โดยเฉพาะครูที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะสาขาหรือวิชาชีพตรงกับความต้องการของท้องถิ่น

5.5.3 ข้อเสนอแนะสำหรับสาขาโรงเรียน

1) ผู้ประสานงานสาขาโรงเรียนควรร่วมกับองค์กรชุมชนจัดทำแผนการรับนักเรียนไว้ล่วงหน้า โดยสำรวจความต้องการเรียนต่อในเขตพื้นที่บริการ เพื่อนำมาวางแผนการจัดการเรียนการสอนและการใช้ทรัพยากรได้อย่างเหมาะสม

2) การเปิดสอนวิชาชีพควรเปิดสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและสอดคล้องกับทรัพยากรในท้องถิ่นเป็นหลัก

3) การคัดเลือกครูผู้สอนควรพิจารณาจากความรู้ความสามารถความถนัดในวิชาที่จะสอน เพื่อจะได้ยกระดับการเรียนการสอนในโรงเรียนสาขาด้วย

4) โรงเรียนควรให้ความสำคัญต่อกิจกรรมการพัฒนาของชุมชน และให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของสาขาโรงเรียน เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน และให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน ถือเป็นการประชาสัมพันธ์อีกทางหนึ่งด้วย

5.5.4 ข้อเสนอแนะสำหรับโรงเรียนพี่เลี้ยง

- 1) การเปิดสาขาโรงเรียนควรวางแผนและเตรียมการให้พร้อมล่วงหน้าเป็นระยะเวลานานพอสมควร
- 2) ควรตั้งคณะกรรมการของโรงเรียนพี่เลี้ยง เพื่อทำหน้าที่ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของสาขาโรงเรียน ตลอดจนให้ความช่วยเหลือทุกด้านให้เป็นปัจจุบัน
- 3) ควรส่งครูที่ไปปฏิบัติหน้าที่สอนตามความสมัครใจ และมีความรู้ความสามารถในการสอนทั้งวิชาชีพและวิชาสามัญ
- 4) ควรเลือกผู้ประสานงานสาขาโรงเรียนตามความรู้ ความสามารถและมีมนุษยสัมพันธ์อย่างแท้จริง

5.5.5 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรวิจัยความสัมพันธ์ของการดำเนินงานสาขาโรงเรียนตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
- 2) ควรศึกษาเปรียบเทียบการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา และสาขาโรงเรียนมัธยมศึกษา
- 3) ควรวิจัยถึงความเป็นไปได้ในการจัดการศึกษาภาคบังคับระดับมัธยมศึกษาในท้องถิ่น